

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ YAPTIKLARI
MÜZİK DERSLİKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
(TRABZON İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Buse AY USTA

TRABZON

Mayıs, 2024

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ YAPTIKLARI
MÜZİK DERSLİKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
(TRABZON İLİ ÖRNEĞİ)**

**Buse AY USTA
ORCID: 0009 - 0003 - 0074 - 9388**

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Cahit AKSU
ORCID: 0000 - 0002 - 2496 - 7203**

**TRABZON
Mayıs, 2024**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Buse AY USTA

03 / 05 / 2024

ÖN SÖZ

Örgün genel müzik eğitiminin en önemli boyutlarından birisi, bu genel eğitimin yapıldığı mekânlar ve ortamlardır. Örgün genel müzik eğitiminde yaşanan en temel iki sorun müzik ders saatlerinin azlığı ve müzik dersleri için gerekli fiziksel altyapıların yetersizliğidir. Bu araştırma; bu temel sorunlardan olan, okullarımızdaki müzik dersliklerinin mevcut durumunu resmetmek ve resmin yansıttıklarını detaylı bir şekilde analiz etmeye dayalı bir araştırmadır. Bu yönü ile özellikle müzik derslikleri boyutunda yapılmış çok az çalışmadan birisi olması nedeniyle de önemli bir çalışma olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmamda danışmanlığımı yapan sayın Prof. Dr. Cahit AKSU'ya, çalışma grubumuzu oluşturan ve bizimle görüşlerini paylaşan değerli müzik öğretmenleri ve öğrencilerimize, verilerinden yararlandığım diğer kişi ve kurumlara ve aileme teşekkürlerimi sunarım...

Mayıs, 2024
Buse AY USTA

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
TABLOLAR LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	2
1. 3. Varsayımlar	2
1. 4. Sınırlıklar	3
1. 5. Tanımlar	3
2. LİTERATÜR TARAMASI	4
2. 1. Müzik Öğretim Programı ve Eğitim Durumları (Öğrenme-Öğretme Yaşantıları) ve Derslik	4
2. 2. Müzik Öğretim programlarında “Müzik Dersliği”	5
2. 3. Örgün Genel Müzik Eğitimi Dersi İçin Gerekli Olan İdeal Müzik Dersliği Özellikleri.....	6
2. 4. Literatür Taramasının Sonucu.....	9
3. YÖNTEM.....	11
3. 1. Araştırma Modeli.....	11
3. 2. Çalışma Grubu.....	11
3. 3. Verilerin Toplanması.....	11
3. 4. Verilerin Analizi	12
4. BULGULAR	13
5. TARTIŞMA	19
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	23
6. 1. Sonuçlar	23
6. 2. Öneriler	24
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	24
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	25
7. KAYNAKLAR.....	26
8. EKLER.....	30

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	41
---	-----------

ÖZET

Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Yaptıkları Müzik Derslikleri Hakkındaki Görüşleri (Trabzon İli Örneği)

Bu araştırma; ortaokul öğrencilerinin müzik eğitimi yaptıkları müzik derslikleri hakkındaki görüşlerinden hareketle, hem okullarımızdaki müzik derslik veya atölyelerinin mevcut durumunu ortaya çıkarmak hem de öğrencilerin içinde eğitim yaptıkları bu mevcut durum hakkındaki görüş, düşünce ve önerilerini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma Betimsel Araştırmalardan ‘Tarama (Survey) desenli bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu; Trabzon merkez ve ilçelerinden rastgele seçilen ortaokullar ve bu okullarda öğrenim gören 80 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış 10 adet görüş maddesinin bulunduğu ‘Öğrenci Görüş Alma Formu’ ile elde edilmiştir.

Araştırmadan başlıca şu bulgular elde edilmiştir: Araştırmanın yapıldığı Trabzon merkez ve ilçelerindeki ortaokullarımızın sadece % 44’ünde müzik dersliği vardır. Okullarında müzik dersliği bulunan öğrencilerin çoğunluğu; müzik dersliklerinin alt yapısı ve kullanımına ilişkin olumlu görüş belirtmekle birlikte, bu çoğunluğun dışında kalan öğrenciler müzik derslikleri ile ilgili çeşitli olumsuzlukları beyan etmişlerdir. Bu öğrenci beyanları; çeşitli nedenlerle müzik dersliklerinde çalgı çalma etkinliklerinin yapılamadığı, müzik sınıflarında farklı oturma düzenlerinin gerçekleştirilemediği, drama/gösteri/canlandırma etkinliklerinin yapılamadığı, müzik derslikleri için gereken tertip düzenin olmadığı, müzik dersliklerinde yeterli ses yalıtımının olmadığı yönündedir.

Araştırmanın önemli bir bulgusuna göre; mevcut müzik dersliklerinde en çok bulunan enstrüman ve diğer araç-gereçler sırasıyla; Bağlama, Elektronik Org, Dijital Piyano, Zilli-Zilsiz Def, Darbuka, Gitar, Çelik Üçgen, Müzik Seti-Hoparlör, Nota Sehpası, Akıllı Tahta, Enstrüman Dolabı, Enstrüman Askılığı, müzik dersliklerinde en az bulunan enstrüman ve araç-gereçler ise Cajon, Agogo, Bongo, Boomwackers, Cabasa, Metalofon, Parmak Zil, Orff Bardakları, İlk Yardım Dolabı ve Akort Aleti, öğrencilerin dersliklerinde bulunmayan ve bulunmasını en çok istedikleri müzik enstrüman ve araç-gereçleri ise; Gitar, Orff Bardakları, Metalofon, Bendir, Keman, Dijital Piyano, İlk yardım Dolabı, Masaüstü ve Diz Üstü Bilgisayar, Dizekli Yazı Tahtasıdır.

Anahtar Kelimeler: Örgün Müzik Eğitimi, Ortaokul, Derslik, Müzik Dersliği

ABSTRACT

Opinions of Secondary School Students About the Music Classrooms Where They Have Music Education (Trabzon Province Example)

This research which is based on the opinions of secondary school students about the music classrooms in which they have music education aims both to reveal the current situation of the music classrooms or workshops in our schools and to identify the students' opinions, thoughts and suggestions about this current situation in which they have education.

The research is a research with a 'Survey' pattern, one of the Descriptive Researches. The study group of the research consisted of randomly selected 80 secondary schools students from Trabzon center. The data of research were obtained by means of the 'Student Opinion Survey Form', which includes 10 structured and semi-structured interview items.

The primary findings from the research are as follows: Only 44% of the middle schools in the central and district areas of Trabzon have music classrooms. Although most of the students who have music classrooms in their school expressed positive opinions regarding the infrastructure and use of these classrooms, others outside of this majority reported various issues related to music classrooms. These student reports include the inability to conduct instrument playing activities in music classrooms due to various reasons, the inability to implement different seating arrangements, the inadequacy to carry out drama/performance/reenactment activities, the lack of necessary organization and arrangement for music classrooms, and insufficient sound insulation in music classrooms.

Another important finding of the research is that the most common found instruments and other equipment in current music classrooms are “Baglama” ,Electronic Organ , Digital piano, Tambourine with or without cymbal, Goblet Drum, Guitar, Steel Triangle, Music centre-speaker, Music stand, Smart Board ,Instrument Cabinet, Instrument Hanger and that the least common instruments and equipment in the music classrooms are Cajon, Agogo, Bongo, Boomwackers, Cabasa, Metalophone, Finger Cymbal, First Aid Cabinet, Tuner and Orff Glasses. It is also stated that the students mostly desire music instruments and equipment such as Guitar, Orff Glasses, Metallophone, Frame Drum, Violin, Digital Piano, First Aid Cabinet, Desktop and Laptop Computer, Blackboard with staff.

Keywords: Formal Music Education, Secondary School, Classroom, Music Classroom

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1.	Müzik Atölyesi Donatım / Malzeme Mahal Listesi Tablosu (MEB, 2020)	7
Tablo 2.	Müzik Dersliklerinde En Çok Bulunan Enstrüman ve Diğer Araç-Gereçler.....	15
Tablo 3.	Müzik Dersliklerinde En Az Bulunan Enstrüman ve Diğer Araç-Gereçler.....	16
Tablo 4.	Öğrencilerin Müzik Dersliklerinde Bulunmayan ve Bulunmasını En Çok İstedikleri Müzik Enstrüman ve Araç-Gereçleri.....	18

KISALTMALAR LİSTESİ

- EBA** : Eğitim Bilişim Ağı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
TBA : Tasarım Beceri Atölyeleri
TDK : Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Örgün eğitim programlarında yer alan dersler için gerekli olan araç-gereç, fiziki ve teknolojik altyapı ile diğer öğretim materyalleri ve bunların yoğun olarak bir arada etkileşime sokulduğu “derslik” olgusu, müzik öğretim programlarının “öğrenme-öğretme yaşantıları” unsuru ile iç içedir.

Sağlıklı ve etkili bir müzik eğitimi için, derslerin yapıldığı müzik dersliği (atölyesi, sınıfı, laboratuvarı) çok önemli bir değişkendir. Türk Dil Kurumu’na (TDK) göre Derslik; “öğrencilerin, bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması vb. yollarla ve türlü eğitim araç ve gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yer; sınıf, dershane’dir” (TDK, 2019).

Büyükkaragöz ve Çivi (1999) iyi bir sınıfın yeterli derecede aydınlık olması sınıfın boyandığı rengin dinlendirici bir his uyandırması, havadar olması, araç-gereçlerin yeterli düzeyde bulunması, yazı tahtasının öğrenci boylarına uygun olması, sıra yerine masaların kullanılması ve öğretmen masasının belli yerlerinde sık kullanılan materyallerin bulunması gerektiğini belirtmektedirler.

Cumhuriyetin ilanından sonra hazırlanan müzik öğretim programlarımızda «Müzik Dersliği» vurgusu ve gerekliliği; İlkokul programlarında ilk kez 1968 İlkokul Müzik Öğretim programında; (“Her ilkokulda çalgılarla, bu araç gereçlerin korunabileceği ve müzik çalışmalarının yapılabileceği bir müzik dersliğinin kurulması çok uygun olur”), Ortaokul Programlarında ilk kez 1949 müzik öğretim programında; (‘müzik dersleri bu işe ayrılmış salonda veya dershane’de verilmelidir’), Lise programlarında da ilk kez 1971 Lise Müzik Öğretim programında (‘okullarda müzik derslerinin ve müzik çalışmalarının yapılabileceği bir müzik dersliği düzenlenmelidir’) şeklinde verilmiştir (Aksu, 2018).

Toplu müzik dersleri, müziğin kendine özgü içeriğinden kaynaklanan bazı gereklilikleri zorunlu kılar. Müzikteki ses ve tını üretimi, yapılan müziğin en belirgin çıktısıdır. İşte müzik sınıfları burada devreye girer ve etkili bir müzik eğitiminin en temel ortamını ifade eder. Müzik sınıfı sadece müzik üretim yeri değil, müziği başka anlatım biçimlerine dönüştürerek kullanmaya da elverişli olmalıdır.

Yukarıdaki bağlamdan hareketle, bu çalışmada örgün genel müzik eğitiminin en yoğun olarak verildiği ortaokullarımızdaki müzik dersliği olgusu ve bu dersliklerin gerekli standartları barındırıp barındırmadığına ilişkin mevcut durumun ortaya konulması, buradaki tespitlerden hareketle örgün genel müzik eğitiminin bu boyutunda var olan sorunların tespiti ve bunlara dönük çözüm önerileri önemli ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin müzik eğitimi yaptıkları müzik derslikleri hakkındaki görüşlerinden hareketle, hem okullarımızdaki müzik derslik veya atölyelerinin mevcut durumunu ortaya çıkarmak hem de öğrencilerin içinde eğitim yaptıkları bu mevcut durum hakkındaki görüş, düşünce ve önerilerini tespit etmektir.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Her eğitim disiplininde olduğu gibi, müzik eğitiminde de “Motivasyon”, kazanımlara ulaşmada çok önemli bir itici güç olmuştur. Müzik eğitimi dersleri için en iyi motivasyon kaynağı, şüphesiz; farklı yetenek, ilgi, talep ve beklentileri karşılamaya dönük olarak hazırlanmış, farklı hazırbulunuşlukta olan öğrencilere hitap edebilen ve çoklu öğrenme ortamı olarak düzenlenmiş bir müzik dersliğidir.

Bu araştırma ile zorunlu ders statüsünde olan ve bu açıdan en verimli müzik eğitimi etkinliklerinin yapılabildiği ortaokullarımızın, müzik derslik veya atölyelerinde bizzat bulunarak, o dersi alan öğrencilerin, ders yaptıkları ortam hakkındaki görüşlerini almak ve burada mevcut olan sorunların neler olduğu, bu sorunların nerelerden kaynaklandığının tespiti ve mevcut sorunların çözümlerine dönük önerilerde bulunmak açısından araştırma önemli görülmüştür.

Bu çalışma kapsamında, örgün genel müzik eğitiminin çok önemli bir aşaması olan ortaokullarımızda, müzik derslerinin olmazsa olmazı durumundaki müzik derslik, atölye veya laboratuvarlarının buralarda eğitim alan öğrencilerin gözünden bir resmini çekmek planlanmıştır.

Örgün genel müzik eğitimimizde “Derslik” sorunu, çok uzun yıllar üzerinde önemle durulan ve bu konuda yapılmış çeşitli araştırmalarla, zorunluluğu ve gerekliliğinin vurgulandığı bir özel alan olmuştur. Özellikle iki binli yıllardan sonra okullarımızda bu sorunun giderilmesine dönük çok önemli gelişmeler sağlanmış olmakla birlikte, pek çok okulda bu sorun, sadece fiziki olarak bu işe tahsis edilmiş bir mekân görüntüsünde çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu mekânın taşıması gereken fiziki ve psikolojik özellikler için bir standart oluşturulamamış, okulun imkânları ekseninde, müzik öğretmeninin çabaları sonucunda, okul aile birliklerinin katkıları doğrultusunda bazı okullarda bu sorun büyük oranda çözümlenmişken bazı okullarda ise önemli eksikliklerin devam ettiği, pek çok çalışmada tespit edilmiştir.

1. 3. Varsayımlar

1. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin görüş alma formundaki maddelere samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1. 4. Sınırlıklar

1. Araştırma 2023-24 eğitim-öğretim yılında Trabzon merkez ve ilçelerindeki ortaokullarda müzik eğitimi alan öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma, ortaokullarımızdaki müzik derslikleri hakkındaki görüş alma formuna verilen cevapların analizi ile sınırlıdır.

1. 5. Tanımlar

Genel Müzik Eğitimi: “İş, meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir ‘insanca yaşam’ için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 2005, s. 31)

Ortaokul: “12 yıllık süre üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Özellikle ikinci kademe, yani ortaokullar, öğrencilerin daha özgür bir birey olarak sivil toplum ve demokratik devlet anlayışı gereğince eğitim süreçlerinde özgür ve karar değiştirme hakkına sahip olmalarına fırsat vermektedir” (MEB, 2012).

Derslik: “Öğrencilerin, bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması vb. yollarla ve türlü eğitim araç ve gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yer; sınıf, dersane’dir” (TDK, 2019).

Müzik Dersliği: Uygulanan müzik öğretim programının hedeflediği kazanımları öğrencilerde oluşturmak amacıyla hazırlanmış, tam donanımlı müzik eğitimi mekânı.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Müzik Öğretim Programı ve Eğitim Durumları (Öğrenme-Öğretme Yaşantıları) ve Derslik

Öğretim Programı; bir dersle ilgili öğrenme-öğretme sürecinde nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz, başka deyişle bu nitelikte bir proje plânıdır (Özçelik, 2010).

Demirel (2013);

Program Geliştirme’yi; eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlamak mümkün görünmektedir” diyerek, bu tanımda eğitim programında bulunan dört temel unsurun vurgulandığını ve bunların; ‘Hedef’, ‘İçerik’, ‘Öğrenme-Öğretme Süreci’ ve ‘Ölçme ve Değerlendirme’ olduğunu belirtir (s. 5).

Uçan (2005), müzik öğretim programını şöyle tanımlar;

Müzik öğretimi, öğrenciyi, kendisi için hazırlanmış olan çevrenin öğeleriyle etkileştirerek, davranışında müzikle ilgili istendik değişmeyi gerçekleştirmeye yönelik ‘öğrenme yaşantısı oluşturma süreci’ diye tanımlanabilir. Bu tanıma göre, müzik öğretim programı, müzik öğretiminin önceden tasarlanan ayrıntılı planı ve bu planın uygulamadaki görünümüdür (s. 62).

Uçan, Yıldız ve Bayraktar’ın (1999) “İlköğretimde Müzik Eğitimi” isimli çalışmalarında ilgili bölümü yazan Uçan (s. 5); müzik öğretimini altı temel öge üzerine kurar ve bunları, müziksel; ‘öğrenici’, ‘öğretici’, ‘öğrenilen’, ‘mekan /ortam’, ‘müzik öğretim programı’ ve ‘donanım/donatım’ olarak sıralar. Uçan’ın bu kurgusu dinamik bir bütünlüğe işaret ederken aynı zamanda bu araştırmanın konusuyla da ilişkili olan; müzik öğretimi için gerekli olan ‘mekan /ortam’ ve ‘donanım/donatım’ a da özellikle işaret eder.

Öğretim programının dört temel unsurundan birisi olan “Eğitim Durumları” (Öğrenme-Öğretme Yaşantıları) için aşağıda çeşitli açıklamalar yapılmıştır.

Erden (1998) programın bu ögesini; “öğrencilerin hedeflere ulaşmaları için geçirmeleri gereken öğrenme yaşantılarını sağlayacak dış koşulların düzenlenmesi” şeklinde tanımlar.

Demirel (2013, s. 135) bu konuda, “öğrenme yaşantıları, eğitim durumlarının öğrenci açısından düzenlenmesi, kazandırılması planlanan öğrenme yaşantılarının bir düzeneğe göre giriş ya da hazırlık etkinlikleri, gelişme etkinlikleri, sonuç etkinlikleri şeklinde sıralanmasıdır” der.

“Öğretme durumlarında öğreticinin başlıca görevi, ‘hedef davranışlara ve o davranışların kazandırılacağı öğrenciye göre çevreyi hazırlama-düzenleme ayarlama ve böylece öğrenci ile çevresi arasında gerekli etkileşimi sağlamadır” (Uçan, 2005, s. 63).

Öğrenme öğretme yaşantılarının gerçekleştiği ortamlar olarak sınıf (derslik) olgusu önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Sınıf öğretim hazırlıklarının yapıldığı, uygulamaların sonuçlarının değerlendirildiği yerdir. Öğrenci zamanının çoğunu derslikte geçirmektedir. Bu bakımdan dersliklerin çok iyi düzenlenmesi gerekmektedir” (Büyükkaragöz & Çivi, 1999, s. 277).

Uludağ ve Odacı (2002); eğitimde fiziksel ortam ve öğelerini açıklarken; öğrenci sayısı, renk, ışık, ısı, temizlik, gürültü, görünüm (estetik) ve yerleşim düzeni değişkenlerinin önemine değinmektedirler.

Yukarıdaki açıklamalar eşliğinde, örgün genel müzik eğitimi derslerinde gerçekleştirilmesi gereken etkinlikler için, çok düzenli, çok donanımlı ve çok motive edici müzik dersi ortamları gerekmektedir. Bu noktada müzik derslerinin yürütüldüğü “müzik dersliği” veya “müzik atölyeleri” olgusu önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. 2. Müzik Öğretim programlarında “Müzik Dersliği”

Ülkemizde, müzik eğitiminin sorunları odaklı çalışmaların ortaya koyduğu en önemli iki sorundan biri; müzik ders saatlerinin yetersizliği ise ikincisi de gerektiği şekilde donatılmış müzik dersliklerinin olmaması sorunudur. Modern müzik eğitimi, bu iş için organize edilmiş müzik derslik veya atölyelerinde yapılmalıdır. Bu konudaki gerekliliğin kendini gösterdiği ilk yer, ilgili eğitim kademesinin müzik öğretim programıdır. Türkiye’de cumhuriyet döneminde geliştirilmiş müzik öğretim programları içinde müzik dersliği konusuna ilişkin ilk direktif veya talimatın 1949 tarihli ortaokul müzik öğretim programında verildiğini görmekteyiz. Buna göre; “Ders araçları gereği gibi ve yerinde kullanılmalı. Müzik dersleri bu işe ayrılmış salonda ve dershanede verilmelidir” (Biber, 1986, s. 85).

Aksu, (2018) bu konuyla ilgili olarak; “1949 ortaokul Müzik Öğretim Programı’nda ilk kez ‘müzik derslerinin bu iş için ayrılmış salonda veya dershanede verilmesi gerektiği’ yönünde müzik dersliği uygulaması öngörülmüş ve bu gereklilik, daha sonraki programlarda da özellikle belirtilmiştir” demektedir (s. 85).

Bu konu daha sonraki programlarda; ilkokul müzik dersleri için, 1968 programında, programın ‘Diğer Araç ve Gereçler’ başlığı altında geçen; “Çalgılarla, bu araç gereçlerin korunabileceği ve müzik çalışmalarının yapılabileceği bir müzik dersliğinin kurulması çok uygun olur” (MEB, 1968, s. 243) ifadesi, ilkokullar için ilk kez programda gösterilmiştir.

Lise müzik öğretim programlarında ise ilk kez 1971 lise müzik öğretim programında; Programda “okullarda müzik derslerinin ve müzik çalışmalarının yapılabileceği bir müzik dersliği düzenlenmelidir” (MEB., 1971, s. 281), denilerek müzik dersliğinin önemine işaret edilmiştir.

2. 3. Örgün Genel Müzik Eğitimi Dersi İçin Gerekli Olan İdeal Müzik Dersliği Özellikleri

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2023 vizyon belgesine dayalı olarak planlanan Tasarım Beceri Atölyeleri (TBA) rehberinde müzik atölyeleri şu şekilde tanıtılmıştır:

Müzik Atölyeleri; öğrencilerin derste işledikleri bir konuyu farklı bir yolla destekleyerek, derin öğrenmelerini sağlayarak aynı zamanda bu alana ilgisi ve yeteneği olan öğrencilerin kendini sanat yoluyla ifade etme ve geliştirme şansı bulacağı ortamlardır. Müzik atölyelerinde öğrenci, genelde sanat özelde ise müzik ve enstrümanlar ile tanışarak bunları deneyimleme şansı bulacak ve kendi ilgisi doğrultusunda seçeceği alanda uzmanlaşması üzerine çalışmalar yapacaktır. En son aşamada geldiği beceri düzeyi ve yaratıcılığı ile birlikte özgün bir sanat eseri oluşturma süreci desteklenecektir (MEB, 2021, s. 36)

Müzik eğitiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi, işlevsel olması ve bireylerin ders işlenirken belli doyuma ulaşması açısından müzik dersi işlenen ortam özelliklerinin müzik eğitiminin verilebilmesine uygun olması gerektiği düşünülmektedir. İşitmeye dayalı (müziksel işitme okuma ve yazma, solfej dikte teori dersler i, vs.) veya teorik olarak işlenen derslerin (armoni, müzik biçimleri, müzik formları, vs.) yapıldığı dersliklerde dışarıdan gelen seslere karşın dersin düzeninin bozulmaması, öğrencilerin veya öğretmenin dersteki ilgisinin dağılmaması açısından ses yalıtımının sağlanması ve dersliklerin ders özellikleri veya bölüm özelliklerine uygun bir şekilde inşa edilmesi gerektiği söylenebilir (İlhan & Gök, 2021, s. 1678).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili başkanlıklarının yayınladıkları; Temel Eğitim Kurumlarında Yapılacak Olan Müzik Atölyelerine Ait 'Yapım Genel Teknik Şartnamesi', 'Mobilya Teknik Şartnamesi' ve 'Donatım Malzemeleri Teknik Şartnamesi' belgelerinde, örgün temel müzik eğitimi için gerekli olan müzik derslik veya atölyelerinin inşaatı ile ilgili standartları, içerisindeki mobilya donanımı ile ilgili standartları ve müzik atölyelerinin donatım malzemeleri ile ilgili standartları görebilmekteyiz (MEB, 2020).

İlgili şartnamede şöyle denilmektedir;

Bu şartname; Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığınca oluşturulan 'Müzik Atölyelerine' ait teknik özellikleri, standart ve kalite hususlarını, sevke hazırlama, montaj ve işletmeye alma, özel şartlar ve bunlarla ilgili her türlü iş ve işlemlere ait esas ve usulleri, atölyelerin yapım standartları hakkında genel düzenleme ilkelerini kapsar (MEB, 2020).

Bu şartnamede; müzik atölyelerinin mimari standartları, zemin döşemesi, duvar ve tavanların nasıl olması gerektiği, elektrik tesisatının nasıl tasarlanacağı, müzik atölyesi donanım paketi içinde bulunan; kolçaklı sandalye, dolap, bilgisayar sandalyesi, bilgisayar masası, enstrüman askı düzeneği, stor perde gibi unsurların standartları ve atölyede olması istenen donanım malzeme listesi (müzik enstrüman ve diğer araç-gereçler listesi) ile bunların sevki, ambalajlanması, garanti ve bakım onarım süreçlerinin nasıl olacağı açıkça belirtilmiştir (MEB, 2020).

Bu araştırma konusu ile ilgili olarak, daha çok örgün genel müzik eğitimi için gerekli olan müzik derslik veya atölyelerinde bulunması gereken müzik araç-gereçleri bu şartnamede aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Tablo 1. Müzik Atölyesi Donatım / Malzeme Mahal Listesi Tablosu (MEB, 2020)

Atölye Adı: Müzik Atölyesi Malzeme Türü: Donatım Malzemesi Malzeme Adı	Miktar	Birim	Açıklama	Okul Türü
Darbuka	5	Ad.	En az 16 cm çapında ve en az 30 cm uzunluğunda metal gövde üzerine deri veya filim gerdirilmiş olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Tef (zilli ve zilsiz)	5	Ad.	*Çapı en az 25 cm metal veya ahşap kasnaklı ve üzerinde en az 6 adet zil bulunacaktır. *En az 25 cm çapında ahşap kasnak üzeri deri veya filim gerdirilmiş olacaktır. 4 adet zilli def (ahşap kasnak, 25cm çapında) + 1 adet zilsiz def (ahşap kasnak) olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Bendir	1	Ad.	Çapı en az 30 cm ve ahşap kasnak üzerine deri veya filim gerdirilmiş olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Tahta kaşık	5	Tk.	Şimşir, sandal vb ağaçlardan üretilmiş, el yapısına uygun ritim amaçlı üretilmiş olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Ritim çubukları	15	Tk.	En az 2 cm çapında, 20 cm uzunluğunda sert ağaç malzemeden üretilmiş olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Marakas	3	Ad.	Ahşap malzemeden en az 20 cm uzunluğunda ahşap malzemeden üretilmiş ve ritim amaçlı olacaktır. (1 küçük ahşap, 1 yumurta plastik, 1 saplı plastik)	İlkokul, ortaokul
Çelik üçgen	2	Ad.	Çelik malzemeden üretilmiş, lastik askılı ve metal vurma çubuklu olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Ksilafon	1	Ad.	8 notalı, 8 tonlu metal tuşlardan en az 25 cm ölçülerinde olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Davul (folklor)	1	Ad.	En az 50 cm ölçülerinde ahşap kasnak üzerine çift taraflı ipli gerdirmeye süretiyle deri veya filim kaplanmış olacaktır. Tokmak ve çubuğu olacaktır. Küçük boyut gerçek deri olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Bağlama	1	Ad.	*Tekne ölçüsü en az 38 cm ahşap malzemeden üretilmiş ince ve uzun saplı olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Klasik gitar	1	Ad.	En az 10x35x90 cm ölçülerinde (tam boy) ahşap malzemeden üretilmiş, 6 telli olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Keman	1	Ad.	Ahşap malzemeden üretilmiş 4/4 tam standart ölçülerde, arşe (yay) ve reçinesi olacaktır.	İlkokul, ortaokul
Dijital piyano	1	Ad.		İlkokul, ortaokul
Nota sehpa	15	Ad.	Üç ayaklı, metal gövdeli, yüksekliği ve eğimi ayarlanabilir, en az 30x45 cm tabla ölçülerinde, siyah renkli olacaktır.	İlkokul, ortaokul

Tablo 1'in devamı

Atölye Adı: Müzik Atölyesi Malzeme Türü: Donatım Malzemesi Malzeme Adı	Miktar	Birim	Açıklama	Okul Türü
Müzik sistemi	1	Ad.	Kullanıma hazır set halinde ses sisteminin olması gerekir. (Sette 1 adet bilgisayar, 1 adet ses kayıt programı(yazılım), 1 adet kapasitif, geniş diyaframlı, kendinden preamfili, pc uyumlu usb mikrofön, bir adet tam kapalı kulaklık, mikrofön için bir adet masa, 1 adet yüksek ayaklı tripot, en az 20 watt gücünde 2 adet hoparlör)	İlkokul, ortaokul
Dizekli yazı tahtası	1	Ad.	Ön yüzü en az 120x200 cm ölçülerinde beyaz renkli emaye veya laminat malzeme kaplı, arkası 8-18 mm yonga levha ve kenarları alüminyum çerçeveli duvara asılabilme özelliğinde olacaktır. Üzerine en az 4 adet sol anahtarlı nota dizeği çizilmiş olmalıdır.	İlkokul, ortaokul
İlk yardım dolabı	1	Ad.	Pamuk, Steril Gazlı Bez, Sargı Bezi, Flaster, Dezenfektan solüsyon Yanık Merhemi, Anti alerjik merhem, Yara Bandı, içerecektir.	İlkokul, ortaokul
Cajon	1	Ad.	Standart	İlkokul, ortaokul
Metalofon	1	Ad.	Soprano	İlkokul, ortaokul
Metronom	1	Ad.	Standart	İlkokul, ortaokul
Bongo	1	Ad.	Standart	İlkokul, ortaokul
Boomwackers	2	Ad.	Kromatik	İlkokul, ortaokul
Orff bardakları	7	Ad.	Her nota için bir renk	İlkokul, ortaokul
Parmak zil	2	Tk.	Standart	İlkokul, ortaokul
Cabasa	1	Ad.	Standart	İlkokul, ortaokul
Agogo (guiro)	2	Ad.	1 adet tekli + 1 adet ikili	İlkokul, ortaokul
Akort aleti	1	Ad.	Standart	İlkokul, ortaokul

Yukarıdaki teknik şartname müzik dersliklerinde veya müzik atölyelerinde bulunması gereken araç-gereçlerin neler olması gerektiğini, aynı zamanda bu araç-gereçlerin standartlarını da göstermesi bakımından ölçüt alınabilecek önemli bir belge olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle bu araştırmada, araştırmanın ölçütü ve referans noktası olarak düşünülmüştür.

2. 4. Literatür Taramasının Sonucu

Türkmen, (2009, s. 189) çalışmasında, okullarımızın müzik eğitimi için fiziksel ortamlarının donanımı ve yeni programları uygulamak konusunda yeterli olmadığını, görüşlerine başvuran öğretmenlerin %60'ının okullarının fiziksel ortamlarının yetersiz olduğunu, müzik odalarının, konser salonlarının olmadığını, derste kullanılacak uygun bir çalgı, ritim çalgıları, video, CD gibi araçlar ile müziğin oyun, dans devinim unsurlarına yönelik alan vb. imkânların yetersiz olduğunu, ses yalıtımından yoksun müzik odalarının, diğer sınıflarda yapılan dersleri olumsuz etkilediğini, öğretmen ve öğrencilerin daha sessiz davranmak zorunda kaldıklarını ve böylece müziğin ses unsurundan ödün verildiğini tespit etmiştir.

Çetinkaya (2017), öğretmenlerin yaşadığı temel güçlüklerden birinin okulda donanımlı bir müzik sınıfı bulunmaması olduğunu, piyano enstrümanının, müzik öğretiminde en uygun ve en yararlı çalgı olduğunu, öğretmenlerin atandıkları okullarda piyano olmaması nedeniyle hem piyano çalma becerilerini yitirdiklerini hem de derslerindeki çalgı çalma etkinliğini yerine getiremediklerini tespit etmiştir.

Kılıç (2009) çalışmasında görüşlerine başvurduğu 25 müzik öğretmenin %64'ünün, okullarında müzik dersliği bulunmadığını belirttiklerini ve olanakları mümkün olduğunca zorlayarak dersi yürüttüklerini, gerekli ihtiyaçları üst mercilere iletmelerine rağmen yeterince yanıt alamadıklarını belirttiklerini tespit etmiştir.

Gün (2009) çalışmasında müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre okul müdürlerinin, ders için gerekli teknik araç-gereç ve müzik aletlerini sağlama, eksikliklerin giderilmesinde önceliği müzik dersine verme, derste ders dışı konuların işlenmesine karşı olma davranışları konusundaki gereklilikleri yerine getirmediklerini ifade ettiklerini tespit etmiştir.

Umuzdaş ve Levent (2012, s. 70) “Okullardaki fiziki şartların yetersizliği ve sınıfların kalabalık olması, öğrencilerle bire bir ilgilenebilmeyi zorlaştırmakta ve müzik öğretmenlerinin çalıştıkları ortamlardan kaynaklanan sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır” tespitinde bulunmuşlardır.

Sökezoğlu, (2011, s. 97) Afyonkarahisar örnekleminde yürüttükleri çalıştayda müzik öğretmeni gözüyle, müzik eğitiminin ve müzik öğretmenlerinin yaşadıkları sorunları analiz ettikleri çalışmada, “her okulda müzik sınıfının olması gerektiği, her okula başta piyano olmak üzere diğer müzik araç-gereçlerinin alınması gerektiğinin ortaya çıktığını tespit etmiştir.

Gürel (2007); “Bir müzik odası, yapım aşamasında, uygun gürültü önleyiciler kullanılır, ayrıca komşu ya da yakın odalara verilecek rahatsızlıklara karşı önlemler alınır” (s. 42) demektedir.

İlhan ve Gök, (2021) çalışmalarında; müzik eğitimi verilen ortamların ses yalıtımlarında tekstil malzemelerinin önemli bir yere sahip olduğunu vurgulayarak, yünün keçeleştirilmesiyle oluşan sanayi tipi keçenin titreşim yalıtımı, şok ve ses emme malzemesi olarak müzik eğitimi sınıflarının izolasyonunda kullanılabileceğini belirtmişlerdir.

Yılmaz (2014) Köy ortaokullarındaki müzik eğitimini incelediği çalışmasında, müzik öğretmeni eksikliğine ek olarak, okullardaki müzikal materyal konusunun da farklı olmadığını, birkaç okulda blok flüt, bir okulda da öğretmenin kendisine ait bir bağlama dışında herhangi bir müzik aletinin olmadığını, öğrencilerin saklanması kolay, öğrenmesi basit ve fiyatı ucuz melodika, ksilofon, zil, tef vb. gibi müzik aletlerine bile ulaşamamalarının müzik eğitime verilen değerin göstergesi olduğunu belirtir.

Avcı (2019) çalışmasında; okulların neredeyse yarısında, müzik eğitimi için müzik odalarının bulunmadığını, bu durumun müzik derslerinin işlenmesindeki en mühim sorunlardan biri olduğunu, müzik dersi materyallerinin kimi okullarda hiç olmadığını kimi okullarda da eksik olduğunu, öğretmenlerin EBA üzerinden veya akıllı tahta uygulamalarında yeni yazılımlar, videolar gibi kaynaklar beklediklerini ve okullardaki çalgı ve ses sistemlerinin de tedarik edilmesi gerektiğini düşündüklerini tespit etmiştir.

Bağcı ve Can (2019) çalışmalarında; müzik öğretmenlerimizin çok az bir kısmının müzik dersi için yeterli fiziki imkânlara sahip olduklarını, derste çok ses çıktığı için diğer öğretmenler tarafından idareye bildirildiklerini, öğretmenin sürekli çalgısını sürekli okula taşımasının bir zorluk olduğunu, okullarda; müziksel ve teknolojik donanımlara sahip, ses yalıtımı ve sınıf içi akustik koşullarının iyileştirildiği en az bir müzik dersliğinin mutlaka olması gerektiğini belirtmişlerdir.

North (2022); müzik öğretmenlerinin dersliklerinde bulunması gereken materyallerle ilgili olarak; porte, bagetler, repertuvar klasörleri, oyun kartları, oyun sahne malzemeleri vd. unsurları açıklayarak ifade etmiştir.

Müzik derslikleri aynı zamanda oyun ve dans etkinliklerinin yapılabilmesine olanak sağlayacak bir şekilde dizayn edilmelidir. Dansla müziğin ilişkisinin anlatıldığı bir çalışmada; dansa eşlik edecek hazır bir kaynak olarak vurmali çalgılardan oluşan bir koleksiyon geliştirip, dans deneyimi esnasında, davulun güçlü, vurmali vuruşuyla hangi hareketlerin desteklenebileceğinin düşünülebileceği, bir üçgenin hafif, sürekli sesi veya marakasların hızlı, titreşimli seslerinin bu esnada kullanılabileceği belirtilmektedir (Flynn, Enloe, Purcell-Cone, & Cone, 2024).

Scheid (2014) çalışmasında; yapılan araştırmalarda müzik odalarında hem donanım hem de yazılım eksikliğinin olduğunu, bunun öğretimde dijital medya ve araçların kullanımını etkilediğini, okullardaki müzik dersinde dijital donanım ve yazılım kaynaklarında önemli eksiklikler olduğunu, müzik odalarında çok az bilgisayar ve hatta müzik ve video kaydetme ve düzenlemeyi içeren işlere yönelik programların bulunduğu daha da az bilgisayar olduğunu ancak öğretmenlerin ve öğrencilerin tamamının müzik öğretiminde internet kullanımına olumlu baktığını tespit etmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde Araştırma'nın Modeli, Çalışma Grubu, Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi ile ilgili yöntem bilgilerine yer verilmiştir.

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırma Betimsel araştırmaların bir türü olan Tarama (Survey) modeli ile yürütülmüştür.

“Betimsel Araştırmalar; verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde tanımlar. Eğitim alanındaki araştırmada, en yaygın en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetler” (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2022, s. 25).

Tarama (Survey) araştırması ise; “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2022, s. 109).

Bu desene bağlı olarak, çalışma grubuna seçilen ortaokullardaki müzik eğitimi alan öğrencilere, hazırlanan görüş alma formu uygulanarak onların eğitim aldıkları müzik dersliklerine ilişkin, görüş, eleştiri ve önerileri toplanarak betimlenmiştir.

3. 2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu; Trabzon merkez ve ilçelerine bağlı 18 adet ortaokul ve bu okullarda öğrenim gören öğrencilerdir. Bu okulların sadece % 44'ünde müzik dersliği mevcut olduğu için, çalışma; müzik dersliği bulunan 8 adet ortaokulda ve her ortaokulun farklı sınıflarından 10'ar öğrenci olacak şekilde toplamda 80 öğrencinin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir.

3. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın birincil verileri, hem araştırmacının hem de ders öğretmeninin nezaretinde öğrencilerin müzik atölye ve dersliklerine ilişkin görüş, düşünce, eleştiri ve önerilerinin alınması amacıyla hazırlanan görüş alma formu ile toplanmıştır.

Düzenlenen ‘Öğrenci Görüş Alma Formu’; yapılandırılmış ve yapılandırılmamış 10 adet görüş maddesinin bulunduğu bir içerikte hazırlanmıştır.

“Yapılandırılmamış sorular olarak ta bilinen açık uçlu sorularda cevaplayıcı, soruya serbestçe cevap verir. Bu tür soruların avantajı, araştırmacının beklemediği ve planlamadığı cevapları da alabilmesi ve böylece konu hakkında daha geniş ve ayrıntılı bilgiye sahip olunabilmesidir” (Büyüköztürk, 2005, s. 136).

Formun maddeleri, müzik eğitimi yapılan dersliklerin; inşası, düzeni, donanımı, bakımı ve hijyeni konularını kapsadıktan sonra, son soruda da; Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünce yayınlanan ‘Müzik Atölyesi Donatım/Malzeme Mahal Listesi Tablosu’nda (MEB, 2020) verilen müzik enstrüman ve diğer araç-gereçlerin yer aldığı tablo içeriğinin, müzik dersliklerinde ne kadarının mevcut olduğunu sorgulamaya dönük olarak hazırlanmıştır. Bu tablo içinde yer alan müzik enstrümanları ile diğer araç-gereçler öğrencilerin daha iyi anlayabilmesi için görüş alma formunda görselleriyle birlikte verilmiştir.

Hazırlanan görüş alma formunun ilk formatı, alanında uzman biri profesör ve biri doçent iki akademisyenden görüş alınarak tekrar düzenlenmiştir. Daha sonra araştırmanın yürütüldüğü enstitünün bağlı olduğu kurumdan etik kurul onayı alınmıştır (Bkz. Ekler). Araştırmanın ikincil verileri ise konu ile ilgili literatürün taranmasıyla elde edilmiştir. Bu aşamada konu ile ilgili makale, tez, bildiri ve kitaplardan yararlanılmış ve veriler elde edilmiştir.

3. 4. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verileri üzerinde “İçerik Analizi” ve “Yüzde (%)” analizleri yapılmıştır. İçerik Analizi; “yazılı ve sözlü materyallerin sistemli bir şekilde analiz edilerek, sözel olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmektir” (Balcı, 1997, s. 230).

Öğrencilerin görüş alma formuna verdikleri cevaplar, madde sırasına göre teker teker analiz edilmiş, forma yansıyan cevaplar hem genellenerek yorumlanmış hem de bu cevapların yüzde (%) hesapları yapılarak gruplaşma durumları yüzde (%) cinsinden ifade edilmiştir. “Yüzdelik; belli bir dağılımda, belli bir ölçümün öteki ölçümlere göre yerini belirlemek için kullanılan nokta değeridir. Bir puanın yüzdeliği, aynı ölçek üzerinde, kendinden büyük ve küçük puanların bütün içindeki (dağılımdaki) yerini gösteren nokta değeridir” (Karasar, 2022, s. 260).

4. BULGULAR

Çalışmadan başlıca şu bulgular elde edilmiştir. Buna göre:

1. Çalışma grubuna rastgele seçilen ortaokulların sadece % 44'ünde müzik dersliği vardır. Okulların % 56'sında henüz müzik dersliği oluşturulamamıştır.

2. Okullarında müzik dersliği bulunan öğrencilerin % 86'sı müzik dersliklerinin alan olarak (Genişlik-Uzunluk-Yükseklik) yeterli olduğunu düşünmekte, sadece % 14'ü sınıfların alan olarak yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

3. Öğrencilerin %78'i mevcut müzik dersliklerinde rahatlıkla çalgı çalma etkinliklerini yapabildiklerini belirtirlerken, % 22' si de çalma etkinliklerini yerine getiremediklerini, bunun sebebinin; müzik sınıflarının çok küçük olması, müzik dersliği olmasına rağmen derslerde o dersliği kullanmama, sadece öğretmenin enstrüman çalması, çalgı eğitiminin yapılmaması gibi nedenler olduğunu ifade etmişlerdir.

4. Görüş alma formunun bir diğer maddesinde öğrencilere; müzik dersliklerindeki sıra ve masaları istedikleri değişik düzenlerde kullanabilmek için müzik dersliklerinin elverişli olup olmadığı soruldu. (Bireysel Çalışma, Grup Çalışması, U düzeni, Karma düzen vd..). Buna göre; öğrencilerin % 86'sı müzik sınıflarının bunun için elverişli olduğunu düşünürlerken, öğrencilerin % 16'sı da da sınıflarının değişik düzenler için elverişli olmadığını, çünkü sınıflarının küçük olduğunu, masa ve sıraların bu değişikliğe uygun olmadığını, bu değişikliklerin gürültüye neden olduğunu ifade etmişlerdir. Değişik sınıf düzenlerini oluşturmanın mümkün olmadığını düşünen % 16'lık öğrenci grubu, belli bir okulda değil, çalışma grubundaki değişik okullardan öğrencilerdir. Yani aynı okulda bu durumun mümkün olduğunu düşünen öğrenciler olduğu gibi, değişik düzenler için uygun olmadığını düşünen öğrenciler de mevcuttur.

5. Görüş alma formunun bir diğer sorusu; "Müzik dersliklerinizde drama/gösteri/canlandırma etkinlikleri yapabiliyor musunuz?" şeklindedir. Buna göre; öğrencilerin %70'i bu soruya olumlu cevap verirken, %30'u da bu tarz etkinlikleri yapamadıklarını, bunun nedenlerinin; genellikle derslerde bu etkinliklerin tercih edilmediğini, öğretmenin bu etkinliklere yer vermediğini, sınıfın küçük olması, alan kısıtlılığı ve sadece özel günler için bazen yapıldığı gibi nedenler olduğunu beyan etmişlerdir.

6. Görüş anketinde öğrencilere; "Müzik dersliğinize geldiğinizde dersliği; tertipli, düzenli ve temizlenmiş olarak bulabiliyor musunuz?" sorusu soruldu. Buna göre öğrencilerin; öğrencilerin %80'i dersliklerinin tertipli düzenli olduğunu beyan ederken, %20'si de tertip düzen açısından sınıflarının yeterli olmadığını, sınıfların yeterli düzeyde temizlenmediğini, duvarların, masaların ve sıraların kirli ve çizilmiş olduğunu, sıraların dağınık bırakıldığını, beyan etmişlerdir.

7. Öğrencilere müzik dersliklerindeki çalgılarının bakımını ve temizliğini yapıp yapamadıkları soruldu. Buna göre öğrencilerin %82'si çalgılarının bakımı ve temizliğini yapabildiklerini belirtirken, %18'i de bu etkinliği yapamadıklarını, bunun temel nedenlerinin; bu işi daha çok öğretmenlerin yaptığını, bu konuda yeterli bilgileri olmadığı için kendilerine bu etkinliklerin yaptırılmadığını düşündüklerini, müzik derslerinde müzik sınıfını kullanmadıkları için bu etkinlikleri de yapmadıklarını, sınıfta sadece piyano olduğu için bu işi öğretmenlerinin yaptığını belirtmişlerdir.

8. Görüş anketinin bir diğer sorusu; “Siz müzik dersindeyken; diğer sınıflar (Yan sınıflar-Alt sınıflar-Üst sınıflar), müzik dersliğinizde oluşan seslerden rahatsızlık duyuyorlar mı?” şeklindedir. Öğrencilerin %61'i diğer sınıfların müzik dersliğinde oluşan seslerden rahatsız olmadıklarını belirtirken, öğrencilerin %39'u ise, yeterli ses yalıtımı olmadığı için yan ve üst sınıflara ses gittiğini belirtmektedirler. Bu durumda kapıyı kapadıklarını, dışarıdan gelen uyarılara karşı sakin kalıp, abartılı tepki vermemeye çalıştıklarını ama bu uyarılardan dikkatleri dağıldığı için rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir.

9. Bu sorunun devamında, müzik dersliğindeki öğrencilere, müzik dersi esnasında dışarıdan veya diğer sınıflardan gelen seslerden rahatsızlık duyup duymadıkları soruldu. Buna göre öğrencilerin %59'u müzik dersliğinde dışarıda oluşan herhangi bir sestten rahatsız olmadıklarını belirtirken, %41'i dışarıdan ve diğer sınıflardan gelen seslerden rahatsızlık duyduklarını ifade etmişlerdir. Rahatsızlık duyan öğrenciler, bu durumda pencereleri ve kapıları kapattıklarını, bazen gürültü kaynağını kendilerinin ve öğretmenlerinin uyardıklarını bazen de müdahale etmediklerini belirtmişlerdir.

10. Görüş anketinin son sorusunda da öğrencilere müzik dersliklerinde bulunan enstrüman ve müzik araç-gereçlerinin envanteri soruldu. Burada sorulan çalgı ve diğer araç gereçlerin listesi, milli eğitim bakanlığının yayınladığı; “Müzik Atölyesi Donatım / Malzeme Mahal Listesi Tablosu”ndan elde edilmiştir (MEB, 2020).

Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerimiz *müzik dersliklerinde en çok bulunan enstrüman ve diğer araç-gereçleri* sırasıyla; Nota Sehпасı (%78), Akıllı Tahta (%75), Bağlama (%71), Elektronik Org (%68), Dijital Piyano (%66), Enstrüman Dolabı (%66), Zilli-Zilsiz Def (%63), Darbuka (%58), Gitar (%55), Enstrüman Askılığı (%55), Çelik Üçgen (%49), Müzik Seti-Hoparlör (%46) şeklindedir. Aşağıda müzik dersliklerinde en çok bulunan enstrüman ve araç-gereçlerin bir tablosu görselleriyle birlikte verilmiştir.

Tablo 2. Müzik Dersliklerinde En Çok Bulunan Enstrüman ve Diğer Araç-Gereçler

	Nota Sehpaı
	Akıllı tahta
	Bağlama
	Elektronik Org
	Dijital Piyano
	Enstrüman Dolabı
 (ZİLLİ) (ZİLSİZ)	Tef (Zilli ve Zilsiz)
	Darbuka
	Gitar

Tablo 2'nin devamı

	Enstrüman Askılığı
	
	Çelik Üçgen
	Müzik Seti ve hoparlör

Müzik dersliklerinde en az bulunan enstrüman ve araç-gereçler ise Cajon, Agogo, Bongo, Boomwackers, Cabasa, Metalofon, Parmak Zil, İlk Yardım Dolabı, Akort Aleti ve Orff Bardakları şeklindedir. Aşağıda müzik dersliklerinde en az bulunan enstrüman ve araç-gereçlerin bir tablosu görselleriyle birlikte verilmiştir.

Tablo 3. Müzik Dersliklerinde En Az Bulunan Enstrüman ve Diğer Araç-Gereçler

	Cajon
	Agogo (Guro)
	Bongo
	Boomwackers

Tablo 3'ün devamı

	Cabasa
	Metalofon
	Parmak Zil
	İlkyardım Dolabı
	Akort Aleti
	Orff Bardakları

Araştırmadan elde edilen bir başka bulgu da; *öğrencilerin dersliklerinde bulunmayan ve bulunmasını en çok istedikleri* müzik enstrüman ve araç-gereçleri ile ilgilidir. Buna göre Öğrenciler müzik dersliklerinde sırasıyla en çok; İlk yardım Dolabı, Masaüstü ve Diz Üstü Bilgisayar, Gitar, Orff Bardakları, Dizekli Yazı Tahtası, Metalofon, Bendir, Keman ve Dijital Piyano olmasını istemektedirler.

Tablo 4. Öğrencilerin Müzik Dersliklerinde Bulunmayan ve Bulunmasını En Çok İstedikleri Müzik Enstrüman ve Araç-Gereçleri

	İlkyardım Dolabı
	Bilgisayar veya Dizüstü bilgisayar
	Bongo
	Gitar
	Orff Bardakları
	Dizekli Yazı Tahtası
	Metalofon
	Bendir
	Keman
	Dijital Piyano

5. TARTIŞMA

Günümüzde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarımızın önemli bir bölümünde halen müzik dersliği (atölyesi, laboratuvarı) mevcut değildir. Nitekim Trabzon ili özelinde yaptığımız bu çalışmada da çalışma grubuna rastgele seçtiğimiz ortaokulların sadece % 44'ünde müzik dersliğinin varlığı tespit edilebilmiştir.

Etkili bir müzik eğitiminin en önemli ön koşullarından birisi; bu ders için hazırlanmış ve bu derse özel uyanlarla donatılı bir müzik dersliği bulunmasıdır. Örgün genel müzik eğitimi için müzik dersliği vurgusu ve gerekliliği ilk önce bu ders için hazırlanmış müzik öğretim programlarında kendine yer bulmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra hazırlanan müzik öğretim programlarımızda «Müzik Dersliği» vurgusu ve gerekliliği; İlkokul programlarında ilk kez 1968 İlkokul Müzik Öğretim programında; (“Her ilkokulda çalgılarla, bu araç gereçlerin korunabileceği ve müzik çalışmalarının yapılabileceği bir müzik dersliğinin kurulması çok uygun olur”), Ortaokul Programlarında ilk kez 1949 müzik öğretim programında; (‘müzik dersleri bu işe ayrılmış salonda veya dershane verilmelidir’), Lise programlarında da ilk kez 1971 Lise Müzik Öğretim programında (‘okullarda müzik derslerinin ve müzik çalışmalarının yapılabileceği bir müzik dersliği düzenlenmelidir’) şeklinde verilmiştir (Aksu, 2018). Bu öğretim programlarını takip eden diğer tüm müzik öğretim programlarında müzik dersliğinin gerekliliğine ilişkin vurgulamalar daima yapılmıştır. Ancak geline nokta bu konuda istenilen seviyeye ulaşamadığı da görünen bir gerçektir.

Etkili ve kalıcı öğrenme için önemli bir değişken, öğrenmenin her farklı öğrenciye dönük olacak şekilde gerçekleşeceği çoklu öğrenme ortamlarının hazırlanmasıdır. Çoklu öğrenme ortamı; öğrenme etkinliklerinin mümkün olan tüm duyu organlarına hitap edebilecek şekilde düzenlendiği ortamlar olarak tanımlanabilir. Bu konuda Özmen (2013, s. 69) öğrenmede kullanılan duyu organlarının sayısı arttıkça öğrenilenlerin kalıcılığının arttığını, bu nedenle öğretimin farklı duyu organlarına hitap edecek şekilde zenginleştirilmesi gerektiğini ve araştırmalara göre zaman sabit tutulduğunda okuduklarımızın % 10'unu, duyduklarımızın % 20'sini, gördüklerimizin % 30'unu, görüp işittiklerimizin % 50'sini, söylediklerimizin % 70'ini ve yapıp söylediklerimizin de % 90'ının hatırlayabildiğimizi belirtir.

Bu bağlamdan hareketle etkili ve kalıcı bir müzik eğitimi için gerekli olan müzik eğitim ortamı, örgün genel müzik eğitimi söz konusu olduğunda, çoklu uyanlarla donatılı bir müzik dersliğidir.

Özellikle örgün genel müzik eğitimi süreçlerine ilişkin yapılan pek çok bilimsel çalışmada tespit edilen en önemli müzik eğitimi sorunlarından birincisi müzik ders saatlerinin yetersizliği ise, ikincisi de okullarımızda müzik dersliklerinin olmayışı, olanların da gerekli donanıma sahip

olmaması sorunudur. Bu çalışmalardan bazıları; (Aksu, 2007; Avcı, 2019; Azılıoğlu, 2019; Bağcı & Can, 2019; Baz, 2019; Budak & Altun, 2022; Demirci, 2009; Demir & Nacakçı, 2019; Ertek-Babaç & Köse, 2018; Gençel-Ataman & Okay, 2009; Gök & Tufan, 2016; Kılıç, 2009; Levent, 2012; Türkmen, 2009; Türkmen, 2013; Toraman, 2013; Umuzdaş & Yazıcı, 2012) şeklindedir.

Özellikle sınıfların belli oranda hâlâ çok kalabalık olması, müzik sınıfı olarak ayrılan bölümlerin yeterli genişlikte olmaması, sınıf içi yerleşimden dolayı çeşitli düzenlemelere gidilememesi, sınıflarda gerekli hijyenin sağlanamaması ve yeterli enstrüman ve araç-gereç olmayışı nedeni ile müzik dersliklerimizde istenilen düzeyde ve nitelikte müzik etkinlikleri yapılamamaktadır. Bu etkinlikler içinde program kazanımlarına dönük gösteri, canlandırma gibi etkinliklere ek olarak; çalgı çalma, enstrümanların bakımı ve korunması, müzik teknolojisine dönük nota yazım, ses kayıt ve düzenleme etkinlikleri vd. etkinlikler sayılabilir.

Çalışma yapılan okulların *müzik dersliklerinde en çok bulunan enstrüman ve diğer araç-gereçler* sırasıyla; Nota Sehпасı (%78), Akıllı Tahta (%75), Bağlama (%71), Elektronik Org (%68), Dijital Piyano (%66), Enstrüman Dolabı (%66), Zilli-Zilsiz Def (%63), Darbuka (%58), Gitar (%55), Enstrüman Askılığı (%55), Çelik Üçgen (%49), Müzik Seti-Hoparlör (%46) şeklindedir.

Ancak bu enstrüman ve araç-gereçler her okulda dengeli şekilde bulunmamaktadır. Gitar, bağlama, dijital piyano gibi temel çalgıları bulunmadığı okullarımız da mevcuttur.

Yine bu araştırmaya göre *öğrencilerin dersliklerinde bulunmayan ve bulunmasını en çok istedikleri* müzik enstrüman ve araç-gereçleri; Masaüstü ve Diz Üstü Bilgisayar, Dizekli Yazı Tahtası, Metalofon, Bendir, Keman, Dijital Piyano, Gitar, Orff Bardakları, İlk Yardım Dolabı şeklindedir.

Müzik dersliklerinde çok az bulunan araç-gereç ve enstrümanlar da sırasıyla; Cajon, Agogo, Bongo, Boomwackers, Cabasa, Metalofon, Parmak Zil, İlk Yardım Dolabı, Akort Aleti ve Orff Bardakları şeklindedir.

Bu görüntü olması gerekenle olan arasında önemli eksiklikler bulunduğu işaret etmektedir.

Türkmen, (2009, s. 189) çalışmasında, okullarımızın müzik eğitimi için fiziksel ortamlarının donanımı ve yeni programları uygulamak konusunda yeterli olmadığını, görüşlerine başvuran öğretmenlerin %60'ının okullarının fiziksel ortamlarının yetersiz olduğunu, müzik odalarının, konser salonlarının olmadığını, derste kullanılacak uygun bir çalgı, ritim çalgıları, video, CD gibi araçlar ile müziğin oyun, dans devrim unsurlarına yönelik alan vb. imkânların yetersiz olduğunu tespit etmiştir.

Umuzdaş ve Levent (2012, s. 70) “Okullardaki fiziki şartların yetersizliği ve sınıfların kalabalık olması, öğrencilerle bire bir ilgilenebilmeyi zorlaştırmakta ve müzik öğretmenlerinin çalıştıkları ortamlardan kaynaklanan sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır” tespitinde bulunmuşlardır.

Çetinkaya (2017, s. 398), öğretmenlerin yaşadığı temel güçlüklerden birinin okulda donanımlı bir müzik sınıfı bulunmaması olduğunu, piyano enstrümanının, müzik öğretiminde en

uygun ve en yararlı çalgı olduğunu, öğretmenlerin atandıkları okullarda piyano olmaması nedeniyle hem piyano çalma becerilerini yitirdiklerini hem de derslerindeki çalgı çalma etkinliğini yerine getiremediklerini tespit etmiştir.

Yılmaz (2014) Köy ortaokullarındaki müzik eğitimi incelediği çalışmasında, müzik öğretmeni eksikliğine ek olarak, okullardaki müzikal materyal konusunun da farklı olmadığını, birkaç okulda blok flüt, bir okulda da öğretmenin kendisine ait bir bağlama dışında herhangi bir müzik aletinin olmadığını, öğrencilerin saklanması kolay, öğrenmesi basit ve fiyatı ucuz melodika, ksilofon, zil, tef vb. gibi müzik aletlerine bile ulaşamamalarının müzik eğitime verilen değerin göstergesi olduğunu belirtir (s. 621).

Avcı (2019) çalışmasında; okulların neredeyse yarısında, müzik eğitimi için müzik odalarının bulunmadığını, bu durumun müzik derslerinin işlenmesindeki en mühim sorunlardan biri olduğunu, müzik dersi materyallerinin kimi okullarda hiç olmadığı kimi okullarda da eksik olduğunu, öğretmenlerin EBA üzerinden veya akıllı tahta uygulamalarında yeni yazılımlar, videolar gibi kaynaklar beklediklerini ve okullardaki çalgı ve ses sistemlerinin de tedarik edilmesi gerektiğini düşündüklerini tespit etmiştir (s. 2852).

Müzik dersliği bulunan okullarımızda da, müzik dersliklerin konumlandırıldığı alanlar açısından da önemli problemler söz konusudur. Özellikle müzik etkinliklerinde oluşan ses ve gürültünün yan sınıfları etkilemesi veya dışarıdan ve diğer sınıflardan gelen seslerin müzik sınıfını etkilemesi gibi olumsuzluklar sıklıkla yaşanmaktadır.

Türkmen, (2009, s. 189) ses yalıtımından yoksun müzik odalarının, diğer sınıflarda yapılan dersleri olumsuz etkilediğini, öğretmen ve öğrencilerin daha sessiz davranmak zorunda kaldıklarını ve böylece müziğin ses unsurundan ödün verildiğini tespit etmiştir.

Bağcı ve Can (2019, s. 405) çalışmalarında; müzik öğretmenlerimizin çok az bir kısmının müzik dersi için yeterli fiziki imkânlara sahip olduklarını, derste çok ses çıktığı için diğer öğretmenler tarafından idareye bildirildiklerini, öğretmenin sürekli çalgısını sürekli okula taşımasının bir zorluk olduğunu, okullarda; müziksel ve teknolojik donanımlara sahip, ses yalıtımı ve sınıf içi akustik koşullarının iyileştirildiği en az bir müzik dersliğinin mutlaka olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Gürel (2007) bu konuda; “Bir müzik odası, yapım aşamasında, uygun gürültü önleyiciler kullanılır, ayrıca komşu ya da yakın odalara verilecek rahatsızlıklara karşı önlemler alınır” (s. 42) demektedir.

İlhan ve Gök, (2021) çalışmalarında; müzik eğitimi verilen ortamların ses yalıtımlarında tekstil malzemelerinin önemli bir yere sahip olduğunu vurgulayarak, yünün keçeleştirilmesiyle oluşan sanayi tipi keçenin titreşim yalıtımı, şok ve ses emme malzemesi olarak müzik eğitimi sınıflarının izolasyonunda kullanılabileceğini belirtmişlerdir (İlhan & Gök, 2021, s. 1685).

Okullarımızdaki müzik derslikleri sorununa destek olması ve katkı sunması gereken önemli paydaşlardan biri de okul idarecileridir. Şüphesiz her okul idaresi, eğitim programında bulunan her bir ders için gerekli alt yapıların tam ve aktif olmasını arzu eder. Ancak mevcut olan bu eksikliklerin giderilmesi konusunda idarecilerin de mevcut şartlarını zorlayarak belli başlı girişimlerde bulunması beklenmektedir.

Uryan (2021) çalışmasında; okul yöneticilerinin; okullarının fiziki, sosyal ve donanımsal yeterliliklerine ilişkin tüm alanların ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yeterli olmadığını düşündüklerini, en fazla yeterliğe kısmen sosyal alanların sahip olduklarını, iç mekânlarda ve özellikle atölyelerin yeterliliklerinin istenilen düzeyde olmadığını düşündüklerini tespit etmiştir.

Gün (2009, s. 468) çalışmasında müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre okul müdürlerinin, ders için gerekli teknik araç-gereç ve müzik aletlerini sağlama, eksikliklerin giderilmesinde önceliği müzik dersine verme, derste ders dışı konuların işlenmesine karşı olma davranışları konusundaki gereklilikleri yerine getirmediklerini ifade ettiklerini tespit etmiştir.

Örgün genel müzik eğitimi için gerekli tam donanımlı müzik sınıflarının olmayışı; müzik dersi öğretim programında öngörülen öğrenci merkezlik, öğrenci etkinliğine dayalılık, öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmesi, öğrencilerin ilgi ve isteklerine yönelik olma, öğrenci hazırbulunuşluğunu dikkate alma gibi boyutlarda oldukça gerekli uygulamalar için önemli engeller teşkil etmektedir.

Araştırmamızın bulgularıyla yukarıda bahsedilen çalışmaların bulguları büyük oranda örtüşmekte olup bu alanda yaşanan sorunların hâlâ aktif ve etkili olduğu tespit edilmiştir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

1. Bu araştırmanın yapıldığı Trabzon merkez ve ilçelerindeki ortaokullarımızın sadece %44'ünde müzik dersliği vardır. Okulların %56'sında henüz müzik dersliği oluşturulamamıştır.

2. Okullarında müzik dersliği bulunan öğrencilerin çoğunluğu; müzik dersliklerinin alan olarak (Genişlik-Uzunluk-Yükseklik) yeterli olduğunu, mevcut müzik dersliklerinde rahatlıkla çalgı çalma etkinliklerini yapabildiklerini, sınıflarının değişik düzenler için elverişli olduğunu, müzik derslerinde drama/gösteri/canlandırma etkinliklerini yapabildiklerini, enstrümanlarının bakımı ve temizliğini yapabildiklerini, dersliklerinin tertipli düzenli olduğunu, diğer sınıfların müzik dersliğinde oluşan seslerden rahatsız olmadıklarını, müzik dersliğinde dışarıda oluşan herhangi bir sestten rahatsız olmadıklarını belirtmekle birlikte bu çoğunluğun dışında kalan öğrencilerin bu konulardaki beyanları da önemli görülmüştür.

3. Buradan hareketle öğrenci beyanlarına göre; müzik sınıflarının çok küçük olması, müzik dersliği olmasına rağmen derslerde o dersliği kullanmama, sadece öğretmenin enstrüman çalması, çalgı eğitiminin yapılmaması gibi nedenlerle müzik dersliklerinde çalgı çalma etkinliklerinin yapılamadığı tespit edilmiştir.

4. Öğrenci beyanlarına göre; sınıflarının küçük olması, masa ve sıraların değişikliğe uygun olmaması, değişikliklerin gürültüye neden olması gibi nedenlerle, müzik sınıflarında farklı oturma düzenlerinin gerçekleştirilemediği tespit edilmiştir.

5. Öğrenci beyanlarına göre; drama/gösteri/canlandırma etkinlikleri ile ilgili olarak, derslerde bu etkinliklerin tercih edilmediği, öğretmenin bu etkinliklere yer vermediği, sınıfın küçük olması, alan kısıtlılığı gibi nedenlerle drama/gösteri/canlandırma etkinliklerinin yapılamadığı tespit edilmiştir.

1. 6.Tertip düzen açısından sınıflarının yeterli olmaması, sınıfların yeterli düzeyde temizlenmemesi, duvarların, masaların ve sıraların kirli ve çizilmiş olması, sıraların dağınık bırakılması gibi nedenlerle müzik dersliklerinde olması gereken tertip düzenin olmadığı sınıflarımız mevcuttur.

6. Öğrenciler; müzik derslerinde, dersliklerde bulunan çalgıların bakımı-temizliği ile ilgili olarak bu işin daha çok öğretmenler tarafından yapıldığını, bu konuda yeterli bilgileri olmadığı için kendilerine bu etkinliklerin yaptırılmadığını düşündüklerini, müzik derslerinde müzik sınıfını kullanmadıkları için de bu tarz etkinliklerin yapılmadığını beyan etmişlerdir.

7. Öğrenciler, müzik dersliklerinde yeterli ses yalıtımı olmadığı için yan ve üst sınıflara ses gittiğini, dışarıdan ve diğer sınıflardan gelen seslerden rahatsızlık duyduklarını, bu durumun

dikkatlerini dağıttığını, bu durumu engellemek için sınıfın kapısını veya pencerelerini kapattıklarını, dışarıdan gelen uyarılara karşı sakin kalıp, abartılı tepki vermemeye çalıştıklarını bazen gürültü kaynağını kendilerinin bazen de öğretmenlerinin uyardıklarını beyan etmişlerdir.

8. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı; 'Müzik Atölyesi Donatım / Malzeme Mahal Listesi Tablosu' (MEB, 2020) baz alınarak öğrencilerimize sunulan malzeme araç-gereç listesine göre; müzik dersliklerinde en çok bulunan enstrüman ve diğer araç-gereçleri sırasıyla; Nota Sehпасı (%78), Akıllı Tahta (%75), Bağlama (%71), Elektronik Org (%68), Dijital Piyano (%66), Enstrüman Dolabı (%66), Zilli-Zilsiz Def (%63), Darbuka (%58), Gitar (%55), Enstrüman Askılığı (%55), Çelik Üçgen (%49), Müzik Seti-Hoparlör (%46) şeklindedir. Müzik dersliklerinde en az bulunan enstrüman ve araç-gereçler ise Cajon, Agogo, Bongo, Boomwackers, Cabasa, Metalofon, Parmak Zil, İlk Yardım Dolabı, Akort Aleti ve Orff Bardakları şeklindedir. Öğrencilerin dersliklerinde bulunmayan ve bulunmasını en çok istedikleri müzik enstrüman ve araç-gereçleri ise; İlk yardım Dolabı, Masaüstü ve Diz Üstü Bilgisayar, Gitar, Orff Bardakları, Dizekli Yazı Tahtası, Metalofon, Bendir, Keman ve Dijital Piyano şeklindedir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Okullarımızda belli oranlarda müzik derslikleri bulunmakla birlikte, müzik dersliği olmayan okullarımızın sayısı da küçümsenemeyecek boyuttadır. Okullarımızdaki müzik derslikleri açığının bir an önce giderilmesi için acil ve etkili önlemler alınması önerilir.

2. Sadece müzik dersliği diye bir alanı tahsis etmek yeterli değildir. Tahsis edilen bu alanın, bakanlığın belirlediği inşaat standartları ve donanım gerekliliklerini yerine getirmeye dönük girişimler yapılabilir.

3. Müzik derslikleri için gerekli donanımın sağlanması konusunda hem bakanlık hem idareciler hem de diğer paydaşların desteklerini sağlamaya dönük girişimlerde bulunulabilir.

4. Müzik Öğretim Programı'ndaki kazanımların istenilen düzeyde oluşamamasında diğer nedenlerle birlikte tam donanımlı müzik dersliklerin bulunmayışı önemli bir etkidir. Hazırlanan öğretim programının uygulamada etkili olabilmesi için, program gerekliliklerinden biri olan tam donanımlı müzik dersliklerinin okullarımızda bir an önce tamamlanması yönünde gerekli önlemler alınabilir.

5. Müzik derslikleri oluşturulurken öğrencilerin beklenti ve talepleri ile onların bireysel farklılıklarına hitap edecek araç-gereç ve donanımın uyuşmasına büyük oranda dikkat edilmesi önerilmektedir.

6. Sosyal sorumluluk projeleri ve çeşitli topluma hizmet uygulamaları kapsamında müzik sınıflarındaki eksikliklerin giderilmesi yoluna gidilebilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Okullarımızdaki tam donanımlı müzik dersliklerinin incelenmesi ve araştırılmasına dönük daha geniş çalışma grublu (ilkokullar, liseler de dâhil edilerek) ve daha geniş coğrafi örnekleme sahip yeni araştırmalar yapıp, bu konudaki gerçek durum daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulabilir.

2. Okullarımızda hazırlanacak yeni müzik dersliklerinin inşası ve donanımı konusunda bakanlığın öngördüğü asgari koşulların sağlanmasına dönük daha etkili girişimlerde bulunulabilir.

3. Müzik öğretim programları hazırlanırken, programın uygulanacağı okullarda ilgili dersin kazanımları için etkili bir müzik dersliğinin bulunması gerektiği konusu daha etkili bir şekilde vurgulanabilir, derslik elverişli olmadığı için gerçekleştiremeyen pek çok etkinlik nedeniyle müzik dersinin göz ardı edilmesine neden olunmamalıdır.

4. Sadece öğrenci görüşlerine dayalı olmayan, öğretmen, veli ve diğer eğitim paydaşlarının görüşlerine dayalı yeni çalışmalar yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Aksu, C. (2007). *İlköğretim 8. sınıf müzik programının hedeflerine ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aksu, C. (2018). *Cumhuriyet dönemi örgün temel müzik eğitimi'nde müzik öğretim programları (1924-2017) ve müzik eğitiminde yapılandırmacılık*. Ankara: Nobel Akademi.
- Avcı, A. (2019). Müzik dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies, Educational Sciences*, 14(6), 2841-2855.
- Azılıoğlu, Ö. (2019). *Ortaokul 5. sınıf kademesinde derse giren müzik öğretmenlerinin müzik dersi öğretim program uygulamalarına yönelik karşılaştıkları problemler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bağcı, H., & Can, Ü. K. (2019). Müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(3), 391-410.
- Balcı, A. (1997). *Sosyal bilimlerde araştırma-yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Kişisel Yayın.
- Baz, M. (2019). *İlkokul sınıf ve ortaokul müzik öğretmenlerinin 2018 müzik dersi öğretim programı hakkındaki görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Biber, N. (1986). *Türkiye'de cumhuriyet döneminde ortaokullarda uygulamaya konulan müzik eğitim programlarının çağdaş program anlayışı bakımından incelenmesi ve değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Budak, M. M., & Dinç-Altun, Z. (2022). Ortaokul müzik dersi öğretim programında yer alan Türk Halk müziğine yönelik kazanımlara ilişkin müzik öğretmeni görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies- Education*, 17(4), 563-582.
- Büyükkaragöz, S. & Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları* (9. bs.). İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (32. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Çetinkaya, Y. (2017). Ortaokul müzik derslerinde öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri. *Ines Journal*, 4(11), 387-400.
- Demir, B. Y., & Nacakçı, Z. (2019). Müzik öğretmenlerinin 2017-2018 ortaokul müzik dersi programına yönelik görüşleri. *NWSA-Fine Arts*, 14(1), 60-70.
- Demirci, B. (2009). *2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı, öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarının uygulamadaki görünümüne yönelik değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde program geliştirme-kuramdan uygulamaya* (20. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertek-Babaç, E., & Köse, S. (2018). Güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisine ilişkin beklentiler (Afyonkarahisar ili örneği). *İdil-Sanat ve Dil Dergisi*, 7(51), 1385-1395.
- Flynn, S. M., Enloe, E., Purcell-Cone, T., & Cone, S. L. (2024). *Equipment and teaching materials*. Retrieved from <https://us.humankinetics.com/blogs/excerpt/equipment-and-teaching-materials>
- Gençel-Ataman, Ö., & Okay, H. H. (2009, Eylül). *İlköğretim müzik öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşıma dayalı ilköğretim müzik dersi öğretim programına yönelik görüşleri (Balıkesir ili örneği)*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Gök, M., & Tufan, E. (2016). Müzik öğretmenlerinin 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programına ilişkin görüşleri (Ankara Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1385-1402.
- Gün, E. (2009, Eylül). *İlköğretim okulu müdürlerinin müzik dersine ilişkin yaklaşımları: Burdur ve Isparta illeri örneği*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Gürel, N. (2007). *İlköğretim okullarının akustik açıdan incelenmesi: İstanbul'da bir ilköğretim okulu örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İlhan, S. Y., & Gök, M. O. (2021). Müzik eğitimi verilen ortamlarda yalıtım malzemesi olarak kullanılabilecek keçenin incelenmesi. *İDİL*, 87, 1677-1687.
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri-kavramlar-ilkeler-teknikler* (37. bs.). Ankara: Nobel Akademi.
- Kılıç, I. (2009, Eylül). *İlköğretim okullarındaki müzik derslerinde karşılaşılan araç-gereç sorunları*, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1968). *İlkokul programı*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1971). *Tebliğler dergisi, orta dereceli okulların birinci devre sınıfları ve 2. devre 1. sınıf müzik programı*. 14 Haziran 1971, Karar S:177. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/35-1971>, Erişim Tarihi: 20.02.2017.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2012). *12 yıl zorunlu eğitim sorular cevaplar*. https://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf. adresinden 05.03.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2020). *Temel eğitim kurumlarında yapılacak olan müzik atölyelerine ait yapıım genel teknik şartnamesi*. <https://istmem.meb.gov.tr/tba/assets/uploads/dokumanlar/e78b61036dd113e39d1ef632fc97d50c.pdf>. adresinden 02.12.2022 tarihinde erişilmiştir.

- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2021). *Tasarım beceri atölyesi, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler için rehber*. Ankara: MEB.
- North, K. (2022). *10 “must haves” for music teachers, allegro publishing*. Retrieved January 01, 2024, from <https://www.allegromusicpublishing.com/post/10-must-haves-for-music-teachers>
- Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim (genel öğretim yöntemi)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özmen, H. (2013). Öğretim araç-gereçlerinin teorik temelleri, Yiğit, N. (Ed.), *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* içinde. Trabzon: Kişisel Yayın.
- Scheid, M. (2014). Music education privately, personally and professionally The school subject of Music, digital media and tools. *Education Inquiry* 5(2), 215-232.
- Sökezoğlu, D. (2011, Mayıs). *Müzik eğitiminin değişimi ve gelişiminde çalıştayların yeri ve önemi (Afyonkarahisar örneği)*, II. Ulusal Hisarlı Ahmet Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Viyana Müzik ve Sahne Sanatları Üniversitesi, Kütahya.
- Toraman, M. (2013). *Müzik öğretmenlerinin ilköğretim programında yer alan müzik dersine yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2019). *Derslik*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 05.03.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Türkmen, E. F. (2009, Eylül). *Yeni öğretim programlarına uyum sürecinde müzik öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri. 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Türkmen, E. F. (2009, Eylül). *Yeni öğretim programlarına uyum sürecinde müzik öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Türkmen, U. (2013, Kasım). *Müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında en çok karşılaştıkları sorunlar*. Çalıştaylar-Müzik Eğitiminde Fikir Paylaşımları, Uygulamalar, Seminerler, Söyleşiler’de sunulan bildiri. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü, Afyonkarahisar.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi- temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uçan, A., Yıldız, G., & Bayraktar, E. (1999). *İlköğretimde müzik eğitimi, modül 9*. Burdur: MEB Yayını.
- Uludağ, Z., & Odacı, H. (2002). Eğitim öğretim faaliyetlerinde fiziksel mekan. *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154, s. 18-36.
- Umuzdaş, S., & Levent, A. (2012). Müzik öğretmenlerinin ilköğretim müzik dersi işleyişine yönelik görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 56-73.
- Uryan, H. İ. (2021). *Okulların fiziki ve donatım yeterliklerine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Yazıcı, T. (2012). İlköğretim müzik dersinin uygulanmasında karşılaşılan sorunların, öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi (Trabzon ili örneği). *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 185-200.
- Yılmaz, K. (2014). Müzik öğretmeni, müzik öğretim materyali ve uygulama açısından köy ortaokullarında müzik eğitiminin durumu üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 9(11), 613-622.

8. EKLER

Ek 1. Görüş Alma Formunun Boş Bir Örneği

Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Yaptıkları Müzik Derslikleri Hakkındaki Düşünceleri İle İlgili GÖRÜŞ ALMA FORMU	
Yönerge: Sevgili öğrenciler... Aşağıdaki görüş anketi, sizlerin müzik derslerini yürüttüğünüz müzik dersliğiniz (sınıfınız/atölyeniz) hakkındaki görüşlerinizi tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Görüş anketine isminizi yazmayınız. Görüş anketlerine verdiğiniz cevaplar tamamen araştırmacıda kalacak, başka bir kişi veya kurumla paylaşılmayacaktır. Anketteki maddelere en samimi ve en doğru cevapları vereceğinizi umuyor, katılımınız için teşekkür ediyoruz.	
1.	Okulunuzda müzik dersliğiniz (sınıfınız/atölyeniz) var mı? ☐ Evet ☐ Hayır Okulunuzda müzik dersliğiniz (sınıfınız/atölyeniz) varsa...
2.	Müzik dersliğinizin alan olarak (Genişlik-Uzunluk-Yükseklik) yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız hayır ise neden yeterli olmadığını düşünüyorsunuz kısaca açıkla mısın?
3.	Müzik dersliğinizde çalgı çalma etkinlikleri yapabiliyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız hayır ise nedenini kısaca açıkla mısın?
4.	Müzik dersliğinizdeki sıra ve masaları istediğinizde değişik düzenlerde kullanabilmek için müzik dersliğiniz elverişli mi? (Bireysel Çalışma, Grup Çalışması, U düzeni, Karma düzen vd..) ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız hayır ise nedenini kısaca açıkla mısın?
5.	Müzik dersliklerinizde drama/gösteri/canlandırma etkinlikleri yapabiliyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız hayır ise nedenini kısaca açıkla mısın?
6.	Müzik dersliğinize geldiğinizde dersliği; tertipli, düzenli ve temizlenmiş olarak bulabiliyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız hayır ise nedenini kısaca açıkla mısınız?
7.	Müzik dersliğinizdeki çalgılarınızın bakımını ve temizliğini yapabiliyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız hayır ise nedenini kısaca açıkla mısınız?
8.	Siz müzik dersindeyken; diğer sınıflar (Yan sınıflar-Alt sınıflar-Üst sınıflar), müzik dersliğinizde oluşan seslerden rahatsızlık duyuyorlar mı? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız evet ise nasıl tepkilerle karşılaşıyorsunuz? Siz veya öğretmeniniz ne yapıyorsunuz?
9.	Sizler müzik dersliğindeyken dışarıdan veya diğer sınıflardan gelen seslerden siz rahatsızlık duyuyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız evet ise bu durumda siz veya öğretmeniniz ne yapıyorsunuz?

Ek 1'in devamı

0. Mevcut müzik dersliğinizde aşağıdaki enstrüman ve araç-gereçlerden dersliğinizde bulunanlar için “**VAR**” seçeneğini, dersliğinizde bulunmayanlar için “**YOK**” seçeneğini son olarak olmasını istedikleriniz varsa da “**OLMASINI İSTERİM**” seçeneğini işaretleyiniz.

	Bilgisayar veya Dizüstü bilgisayar (laptop)	☐ Var ☐ Yok (Yoksa olmasını ister misiniz?) ☐ Olmasını İsterim
	Müzik Seti ve hoparlör	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Akıllı tahta	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Dizekli Tahtası Yazı	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Enstrüman dolabı	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Enstrüman Askılığı	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Metronom	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Dijital Piyano	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim

Ek 1'in devamı

	Gitar	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Bağlama (Saz)	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Elektronik Org	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Davul	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Ritim Çubukları	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Ksilafon	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Keman	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Darbuka	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim

Ek 1'in devamı

	Metalofon	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Tahta Kaşık	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Parmak Zil	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Nota Sehpa	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Orff Bardakları	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Cajon	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Bendir	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
 (ZİLLİ) (ZİLSİZ)	Tef (Zilli ve Zilsiz)	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim

Ek 1'in devamı

	Cabasa	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Bongo	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Boomwackers	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Agogo (Guiro)	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Akort Aleti	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Çelik Üçgen	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	Marakas	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim
	İlkyardım Dolabı	☐ Var ☐ Yok ☐ Olmasını İsterim

Ek 2. MEB Araştırma İzni

	T.C. TRABZON VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü													
Sayı : E-82438636-605.99-89693068 Konu : Araştırma İzni	14.11.2023													
DAĞITIM YERLERİNE														
İlgi: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğünün 03.11.2023 tarih ve 2300061037 sayılı yazısı.														
Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Buse AY USTA'nın, Prof. Dr. Cahit AKSU danışmanlığında yürüteceği "<i>Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Yaptıkları Müzik Derslikleri Hakkındaki Görüşleri</i>" (Trabzon İli Örneği)" konulu tezi için İlimiz Ortahisar ilçesine bağlı İskenderpaşa Ortaokulu, Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu, Cumhuriyet Ortaokulu, Beşirli Borsa İstanbul Ortaokulu, Yol-İş Sendikası Ortaokulu, Cudibey Ortaokulu ile Akçaabat ilçesine bağlı Mevlüt Selami Yardım Ortaokulu, Cumhuriyet Ortaokulu, Söğütlü Ortaokulu, Yaylacık Ortaokulunda öğrenim gören velilerinden onam alınmış gönüllü ortaokul öğrencileriyle çalışma yapma isteği Müdürlüğümüz Araştırma İzinleri Komisyonunca uygun görülmüş olup, olur ve ölçeklerin üniversite tarafından araştırmacıya verilmesi, ilçe millî eğitim müdürlüklerince ilgili okullara duyuru yapılması hususunda;														
Gereğini rica ederim.														
Hasan UYGUN Vali a. Millî Eğitim Müdürü														
Ek: 1-Valilik Oluru (1 sayfa) 2-Mühürlü Örnekler (7 sayfa)														
Dağıtım: - Trabzon Üniversitesi Rektörlüğüne - Akçaabat, Ortahisar Kaymakamlıklarına (İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)														
Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <table border="0"> <tr> <td>Adres : Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Şubesi (Ar-Ge Birimi)</td> <td>Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys</td> <td>Bilgi için: Fatma SEVİM</td> </tr> <tr> <td>Telefon No : 0 (462) 223 55 52</td> <td></td> <td>Unvan : Öğretmen</td> </tr> <tr> <td>E-Posta: arget Trabzon@gmail.com</td> <td>İnternet Adresi: http://trabzonarge.meb.gov.tr</td> <td>Faks: 4622302094</td> </tr> <tr> <td>Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>			Adres : Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Şubesi (Ar-Ge Birimi)	Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys	Bilgi için: Fatma SEVİM	Telefon No : 0 (462) 223 55 52		Unvan : Öğretmen	E-Posta: arget Trabzon@gmail.com	İnternet Adresi: http://trabzonarge.meb.gov.tr	Faks: 4622302094	Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr		
Adres : Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Şubesi (Ar-Ge Birimi)	Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys	Bilgi için: Fatma SEVİM												
Telefon No : 0 (462) 223 55 52		Unvan : Öğretmen												
E-Posta: arget Trabzon@gmail.com	İnternet Adresi: http://trabzonarge.meb.gov.tr	Faks: 4622302094												
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr														
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evrakorgu.meb.gov.tr adresinden fdf6-7665-31bb-8465-7769 kodu ile teyit edilebilir.														

Ek 3. Araştırma İzin Belgeleri

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-81614018-000-2300057702
Konu : Etik Kurul Belgesi (Buse AY USTA)

27.10.2023

Sayın Buse AY USTA
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Yaptıkları Müzik Derslikleri Hakkındaki Görüşleri (Trabzon İli Örneği)" adlı yüksek lisans tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Atilla ÇİMER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Kurul Formu (3 Sayfa)

Belge Değerlendirme Kodu: ATYEM1611

Bu belge, güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Belge Takip Adresi:

<http://ulbys.trabzon.edu.tr/IRMSRecordConfirmationPage/index>

Adres: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Sağdıç Mah. Adnan Kahraman Bulvarı, 61333 - Akçağlar-
Trabzon / TÜRKİYE
Telefon No: (0 462) 4531000
e-Posta:
Kep Adresi: trbunistanisyoncu@ulbys.tr

Faks No:
İnternet Adresi:

Bügi için :
Telefon No:
Direkt Hat:

Furkan Akkaya
Memur

T. C. TRABZON ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURULU
ONAY FORMU

TARİH	20.10.2023														
SAYI	2023-10/Z.14														
YER	Çevrimiçi														
KATILIMCILAR	<table border="1"> <tr> <td>Prof. Dr. Haluk ÖZMEN</td><td>Başkan</td></tr> <tr> <td>Prof. Dr. Nihat UZUN</td><td>Üye</td></tr> <tr> <td>Prof. Dr. Gönül GÜNEŞ</td><td>Üye</td></tr> <tr> <td>Prof. Dr. Erman ÖNCÜ</td><td>Üye</td></tr> <tr> <td>Prof. Dr. Erhan DURUKAN</td><td>Üye</td></tr> <tr> <td>Prof. Dr. Hasan KARAL</td><td>Üye</td></tr> <tr> <td>Prof. Dr. Çiğdem ŞAHİN BAŞFIRINCI</td><td>Üye</td></tr> </table>	Prof. Dr. Haluk ÖZMEN	Başkan	Prof. Dr. Nihat UZUN	Üye	Prof. Dr. Gönül GÜNEŞ	Üye	Prof. Dr. Erman ÖNCÜ	Üye	Prof. Dr. Erhan DURUKAN	Üye	Prof. Dr. Hasan KARAL	Üye	Prof. Dr. Çiğdem ŞAHİN BAŞFIRINCI	Üye
Prof. Dr. Haluk ÖZMEN	Başkan														
Prof. Dr. Nihat UZUN	Üye														
Prof. Dr. Gönül GÜNEŞ	Üye														
Prof. Dr. Erman ÖNCÜ	Üye														
Prof. Dr. Erhan DURUKAN	Üye														
Prof. Dr. Hasan KARAL	Üye														
Prof. Dr. Çiğdem ŞAHİN BAŞFIRINCI	Üye														
ARAŞTIRMA ÖNERİSİNİN İÇERİĞİNE YÖNELİK BİLGİLER															
Araştırmanın Adı	Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Yaptıkları Müzik Derslikleri Hakkındaki Görüşleri (Trabzon İli Örneği)														
Araştırmanın Türü	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Doktora Tezi ☐ Bilimsel Araştırma (makale vb.)														
Araştırmada Görev Alan Kişiler	Prof. Dr. Cahit AKSU ve Buse AY USTA														
Öğrencinin İletişim Bilgileri															
Araştırmanın Amacı	Bu araştırmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin müzik eğitimi yaptıkları müzik derslikleri hakkındaki görüşlerinden hareketle, hem okullarımızdaki müzik derslik veya atölyelerinin mevcut durumunu ortaya çıkarmak hem de öğrencilerin içinde eğitim yaptıkları bu mevcut durum hakkındaki görüş, düşünce ve önerilerini tespit etmektir.														
Araştırmanın Gerekçesi	Örgün genel müzik eğitimimizde "Derslik" sorunu, çok uzun yıllar üzerinde önemle durulan ve bu konuda yapılmış çeşitli araştırmalarla, zorunluluğu ve gerekliliğinin vurgulandığı bir özel alan olmuştur. Özellikle iki binli yıllardan sonra okullarımızda bu sorunun giderilmesine dönük çok önemli gelişmeler sağlanmış olmakla birlikte, pek çok okulda bu sorun, sadece fiziki olarak bu işe tahsis edilmiş bir mekân görüntüsünde çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu mekânın taşınması gereken fiziki ve psikolojik özellikler için bir standart oluşturulamamış, okulun imkânları ekseninde, müzik öğretmeninin çabaları sonucunda, okul aile birliklerinin katkıları doğrultusunda bazı okullarda bu sorun büyük oranda çözümlenmişken bazı okullarda ise önemli eksikliklerin devam ettiği, pek çok çalışmada tespit edilmiştir. Örneğin Türkmen, (2009, s.189) çalışmasında, okullarımızın müzik eğitimi için fiziksel ortamlarının donanımı ve yeni programları uygulamak konusunda yeterli olmadığını, görüşlerine başvuran öğretmenlerin % 60'ının okullarının fiziksel ortamlarının yetersiz olduğunu, müzik odalarının, konser salonlarının olmadığını, derste kullanılacak uygun bir çalgı, ritim çalgıları, video, CD gibi araçlar ile müziğin oyun, dans devinin unsurlarına yönelik alan vb. imkânların yetersiz olduğunu, ses yalıtımından yoksun müzik odalarının, diğer sınıflarda yapılan dersleri olumsuz etkilediğini, öğretmen ve öğrencilerin daha sessiz davranmak zorunda kaldıklarını ve böylece müziğin ses unsurundan ödün verildiğini tespit etmiştir. Her eğitim disiplininde olduğu gibi, müzik eğitiminde de "Motivasyon", kazanımlara ulaşmada çok önemli bir itici güç olmuştur. Müzik eğitimi dersleri için en iyi motivasyon kaynağı, şüphesiz; farklı yetenek, ilgi, talep ve beklentileri karşılamaya dönük olarak hazırlanmış, farklı hazır bulunuşlukta olan öğrencilere hitap edebilen ve çoklu öğrenme ortamı olarak düzenlenmiş bir müzik dersliğidir. Bu araştırma ile zorunlu ders statüsünde olan ve bu açıdan en verimli müzik eğitimi etkinliklerinin yapılabilirdiği ortaokullarımızın, müzik derslik veya atölyelerinde bizzat bulunarak, o dersi alan öğrencilerin, ders yaptıkları ortam hakkındaki görüşlerini														

	almak ve burada mevcut olan sorunların neler olduğu, bu sorunların nerelerden kaynaklandığının tespiti ve mevcut sorunların çözümlerine dönük önerilerde bulunmak açısından araştırma önemli görülmüştür.
Araştırmanın Yöntem ve Örneklemi	Araştırma Modeli Bu araştırma Betimsel araştırmaların bir türü olan Tarama (Survey) modeli ile yürütülecektir. "Betimsel Araştırmalar; verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde tanımlar. Eğitim alanındaki araştırmada, en yaygın en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetler" (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2022, s. 25). Tarama (Survey) araştırması ise; "geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır" (Karasar, 2022, s. 109). Bu desene bağlı olarak, çalışma grubuna seçilen ortaokullardaki müzik eğitimi alan öğrencilere, hazırlanan görüş anketi uygulanarak onların eğitim aldıkları müzik dersliklerine ilişkin, görüş, eleştiri ve önerileri toplanarak betimlenecektir. Çalışma Grubu Bu araştırmanın çalışma grubu; Trabzon merkez ve ilçelerine bağlı; Trabzon Ortahisar İskender Paşa Ortaokulu, Trabzon Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu, Trabzon Cumhuriyet Ortaokulu, Trabzon Ortahisar Beşirli Borsa İstanbul Ortaokulu, Trabzon Ortahisar Yol-İş Sendikası Ortaokulu, Trabzon Ortahisar Cudi Bey Ortaokulu, Trabzon Akçaabat Mevlüt Selami Yardım Ortaokulu, Trabzon Akçaabat Cumhuriyet Ortaokulu, Trabzon Akçaabat Söğütü Ortaokulu, Trabzon Akçaabat Yaylacık Ortaokulu olmak üzere 10 adet ortaokul ve bu okulların çeşitli sınıf düzeylerinde öğrenim gören 100 kişilik öğrenci grubudur. Verilerin Toplanması Araştırmanın birincil verileri, öğrencilerin müzik atölye ve dersliklerine ilişkin görüş, düşünce, eleştiri ve önerilerinin alınması amacıyla hazırlanan görüş anketi ile toplanacaktır. "Anketler kaynak kişilerin doğrudan okuyup cevaplayacakları bir soru cetveli kullanarak gözlemlerde bulunma araçlarıdır" (Balci, 1997, s. 169). "Anket soruları; cevap seçeneklerinin belirgin olma durumuna göre açık uçlu (yapılandırılmamış) ve kapalı uçlu (yapılandırılmış) sorular diye ikiye ayrılabilir" (Burges, 2001; Robson, 1996'dan Akt. Büyükoztürk, 2005, s.136). Düzenlenen görüş anketinde yapılandırılmış ve yan yapılandırılmış ... adet görüş maddesi mevcuttur. "Öğrenci Görüş Anketleri; yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüş maddelerinden oluşmuştur. "Yapılandırılmamış anket maddeleri daha çok açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Açık uçlu sorular katılımcılardan serbestçe cevap vermelerinin istenmesi durumunda tercih edilir. Yapılandırılmamış sorular olarak da bilinen açık uçlu sorularda cevaplayıcı, soruya serbestçe cevap verir. Bu tür soruların avantajı, araştırmacının beklemediği ve planlamadığı cevapları da alabilmesi ve böylece konu hakkında daha geniş ve ayrıntılı bilgiye sahip olunabilmesidir" (Büyükoztürk, 2005, s. 136). Hazırlanan görüş anketinin ilk formatı, uzman akademisyenlerden görüş alınarak tekrar düzenlenecektir. Araştırmanın ikincil verileri ise konu ile ilgili literatürün taranmasıyla elde edilecektir. Bu aşamada konu ile ilgili makale, tez, bildiri ve kitaplardan yararlanılacak ve veriler elde edilecektir. Verilerin Analizi Bu araştırmanın verileri üzerinde "İçerik Analizi", ve "Yüzde (%)" analizleri yapılacaktır. İçerik Analizi; "yazılı ve sözlü materyallerin sistemli bir şekilde analiz edilerek, sözel olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmektir" (Balci, 1997, s. 230). Öğrencilerin görüş anketine verdikleri cevaplar, madde sırasına göre teker teker analiz edilecek, ankete yansıyan cevaplar hem nitel olarak birebir alıntılanacak hem de bu cevapların yüzde (%) hesapları yapılarak gruplaşma durumları yüzde (%) cinsinden ifade edilecektir.
Araştırmada Kullanılacak Veri Toplama Araçları	Bu araştırmada; araştırmacı ve danışmanı tarafından hazırlanan "görüş anketi" kullanılacaktır. Hazırlanan görüş anketinde; "Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Yaptıkları Müzik Derslikleri Hakkındaki Düşünceleri İle İlgili" yapılandırılmış toplam 10

	adet görüş maddesi bulunmaktadır. Görüş anketi; Milli Eğitim Bakanlığının ilgili birimlerince hazırlanmış olan "TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDA YAPILACAK OLAN MÜZİK ATÖLYELERİNE AİT YAPIM GENEL TEKNİK ŞARTNAMESİ" (https://sistem.meb.gov.tr/tbaassets/uploads/dokumanlare/78b61036dd113e39d1ef632fc97d50c.pdf , Erişim tarihi: 02.12.2022) baz alınarak hazırlanmış ve böylece içerikte belli bir standart tutturularak bu konuda uzman bir Doçent Doktorun görüşü ile yeniden şekillendirilerek geçerli bir veri toplama aracına dönüştürülmüştür.
Kullanılacak biyolojik, eğitsel, psikolojik, teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet	Araştırma kapsamında, çalışma grubundaki okullar için Etik kurul raporu eşliğinde, ilgili okulların bulunduğu kentin il milli eğitim müdürlüğünden resmi çalışma izinleri alınacak ve çalışmaya katılan öğrenciler için bilgilendirilmiş onam formu sunulacaktır.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından incelenen ve yukarıda detayları verilen araştırma önerisine yönelik Kurul Kararı aşağıda sunulmuştur.

Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmuştur.	☒
Araştırma önerisinin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir. *	☐
Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmamıştır. *	☐

*: Gerekçe

GEREKÇE:

Prof. Dr. Haluk ÖZMEN
Başkan

Prof. Dr. Nihat UZUN
Üye

Prof. Dr. Gönül GÜNEŞ
Üye

Prof. Dr. Erman ÖNCÜ
Üye

Prof. Dr. Erhan DURUKAN
Üye

Prof. Dr. Hasan KARAL
Üye

Prof. Dr. Çiğdem ŞAHİN BAŞFIRINCI
Üye

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

İlkokul ve ortaokulu 100. Yıl İlköğretim okulunda tamamladıktan sonra liseyi Akçaabat Güzel Sanatlar Lisesi'nde okudu. 2014 Yılında ise liseden mezun olarak Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde Müzik öğretmenliği programına yerleşti. 2018 yılında bu bölümden mezun oldu. 2022 yılında yüksek lisans eğitimine Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Programı'nda başladı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres :
E-Posta :